

Miljødirektoratet

Vår dato: 24.04.2020

Vår ref: AR/BEL

Deres ref:

Høringssvar fra NORSKOG til Klimakur 2030

NORSKOG er tilfreds med at skogbruket har fått så mye velbegrunnet og positiv omtale i Klimakur 2030 selv om skogbruk ikke er i kvotepliktig sektor. Det viser klimapotensialet i skogen – der verdiskaping og karbonbinding henger tett sammen. Et aktivt skogbruk binder mer karbon, noe Klimakur også poengterer.

Når det gjelder tiltak og potensiale i hele verdikjeden frem til industri, viser vi til vårt felles høringsinnspill fra Verdikjeden skog og tre. NORSKOG vil i tillegg kommentere på de tiltak som gjelder primærskogbruket som vi representerer.

Tiltakene

Rapporten har utredet hvilke tiltak som må til for at Norge skal kunne redusere utslippene av klimagasser med 50 % innen 2030, sammenliknet med 2005. Målene gjelder for såkalt kvotepliktig sektor, som transport, jordbruk, oppvarming, avfall industri og petroleumsvirksomhet. Skogbruk inngår ikke i kvotepliktig sektor, men er likevel sentralt med tanke på klima og er viet stor oppmerksomhet i den delen av rapporten som omtaler arealbrukskategoriene. Her pekes det på at det er nødvendig med et aktivt skogbruk med et potensial for å avvirke opp mot 15,7 millioner m³, og dessuten mer skogkulturtiltak.

NORSKOG mener det er hensiktsmessig å fokusere på de tiltakene som har positiv klima- og næringseffekt, samtidig som de gir akseptable effekter for naturmangfold og andre miljøverdier. Dette gjelder typisk forhold som planteforedling, foryngelse med treslag som gir høyt karbonopptak, gjødsling og ungskogpleie.

«Vedlegg 1- Tiltaksark: Skog og annen arealbruk i rapporten» gir en god beskrivelse av de tiltak som kan gi raske og rimelige gevinster. NORSKOG gir her sine kommentarer til disse tiltakene.

1. Skogplanteforedling

Bruk av foredlet plantemateriale gir økt tilvekst og bedre kvalitet på trevirket. Dette vil gi mer robuste trær ved at man velger ut frø fra trær som har de beste egenskapene for klimatilpasning, kvalitet og vekst. Det er derfor også et tiltak som øker skogens CO₂-opptak.

NORSKOG mener dette er et svært viktig arbeid, og at vi bør basere foredlingen på norske frø. Vi mener det at det i tillegg til gran også må satses på foredling av furufrø.

2. Riktig treslagsvalg etter hogst

Dette tiltaket har stor betydning for produksjon og dermed opptak av CO₂.

Klimaeffekten av riktig treslagsvalg er sammenfallende med treslagets evne til å utnytte produksjonsmulighetene på arealet.

NORSKOG mener utenlandske treslag bør kunne benyttes innenfor de rammer som følger av Norsk PEFC Skogstandard, der dette kan bidra til vesentlig økt produksjon og CO₂-binding. Sitka-gran og lutz-gran plantet på de riktige steder binder i snitt over 50% mer CO₂ enn f.eks. vanlig gran. Norsk PEFC skogstandard (kravpunkt 19 og 20) gir klare begrensninger i hvor utenlandske treslag kan benyttes, samt at eventuell naturlig spredning skal holdes under kontroll. Dette vil sikre at viktige naturtyper som eksempelvis åpen røsslynghei ikke tilplantes.

3. Markberedning

Markberedning er et effektivt tiltak for å oppnå en rask etablering med tilfredsstillende foryngelse. Man reduserer konkurransen fra annen vegetasjon og gir god plass til skogplantene eller frø.

NORSKOG mener man bør fokusere på en skånsom markberedning, der en begrenset del av arealet påvirkes (flekkmakberedning). Dette vil forhindre negative konsekvenser som avrenning, være akseptabelt for friluftslivet og dessuten føre til en ubetydelig karbonlekkasje.

4. a) Plantetetthet: Minimum plantetetthet lik minste lovlig plantetall med det treslaget som gir best produksjon

Det er helt avgjørende at skogeierne planter tilstrekkelig antall planter for å oppnå høy produksjon og dermed høyt CO₂-opptak. Det er i dag tilfeller der plantetettheten er under minimumskravet. NORSKOG tar dette på det største alvor og arbeider med tiltak for å unngå dette.

NORSKOG mener også at det er viktig at myndighetene bruker den hjemmel og det lovverket man har til å følge opp skogeiere som ikke følger foryngelsesplikten. Det er samvirkningen mellom myndighetenes bidrag og skogbrukets egne anstrengelser som vil gi størst effekt.

b) Plantetetthet: Økt plantetetthet til tilrådd plantetall med det treslaget som gir best produksjon

Tettere planting på eksisterende arealer er fremhevet som et tiltak som på lang sikt gir økt opptak av CO₂. Selv om det er forskningsmessig belegg for dette klimatiltaket, mener NORSKOG nytteverdien av å optimalisere tettheten på visse arealer er mindre enn å løfte alle arealer opp til et akseptabelt nivå. Når det er dokumentert at for store arealer ikke blir forynget og at mange arealer får utilfredsstillende tetthet, må tiltak for å rette på dette få første prioritet. NORSKOG anbefaler derfor at tiltak som mer oppfølging av planting og stimulering av suppleringsplanting prioriteres foran stimulering av enda tettere planting.

5. Planting av skog på nye arealer

Dette er et tiltak som er trukket frem i flere sammenhenger, nå sist av FNs klimapanel, som et av de viktigste tiltakene for å møte klimautfordringene. En økning i skogarealet vil opplagt øke produksjonen og opptaket av CO₂.

Klimakur fremhever at vi har en utfordring med avskoging også her til lands. Dette dreier seg om omdisponering av skogbruksareal til annen bruk. Dette er den arealbruksendringen i norske skoger som medfører størst utslipp, kvantifisert til et årlig utslipp på to millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Avskogingen skyldes ikke skogbruk og løsningen på problemet ligger utenfor skogbruket og de virkemidler som styrer skogbruksaktivitet. Avskoging styres i stor grad gjennom Plan- og bygningsloven. Klimakur foreslår å endre regelverket slik at saksbehandlere må ta hensyn til klimaeffekten i saker med denne typen arealbruksendringer.

NORSKOG mener man som minimum må øke skogarealet med det samme arealet som hvert år avskoges på grunn av utbygging mm, tilsvarende ca. 50 000 daa i året.

6. Grøfterensk etter hogst

Dette tiltaket blir i noen grad gjort og bør gjøres i større grad for å opprettholde skogproduksjonen på skogarealer etter hogst der det tidligere er utført grøfting. Dette er et viktig tiltak for opprettholdt eller økt skogproduksjon og tilsvarende karbonbinding som det er åpning for både etter gjeldene Norsk PEFC Skogstandard og foreliggende forslag til norsk FSC skogstandard. NORSKOG mener derfor det er viktig at adgangen til dette opprettholdes som et investeringstiltak med full skattefordel ved bruk av skogfond og som et aktuelt tiltak for tilskudd.

7. Ungskogpleie

Ungskogpleie er helt avgjørende for hvilke muligheter man har til å påvirke kvalitet, stabilitet og volumproduksjon ved fremtidig skogbehandling.

Det er et klart og stort behov for økt ungsogpleie i norske skoger.

NORSKOG mener dette er et tiltak som må få høy prioritet. Dette er viktig i klimasammenheng for å bidra til både økt produksjon, bedre virkeskvaliteter og større andel bartrevirke. Dette gir i tillegg til økt karbonbinding også en råvare som kan benyttes som bygningsmaterialer. Treer vil da erstatte andre byggematerialer – og vi vil oppnå substitusjonseffekten i forhold til karbonbinding. Tiltaket er lønnsomt for skogeier, men likevel er det et stort etterslep. Grunnen til dette er at bevissthetsnivået i næringen er for lavt og vi mener at dette må selges aktivt. Det vil derfor være bra med økt tilskudd for å få fokus på ungskogpleie. Nivået på ungskogpleie per arealenhet ligger i Norge på 40% av hva det gjør i Sverige. Sammenlignet med planting, vil klimaeffekten inntreffe raskere ved ungskogpleie fordi man er godt inne i omløpet allerede.

8. Tynning

Tynning er et tiltak for å bedre vekst og kvalitet på de trærne man skal sette igjen til en sluttavvirkning. Tynning vil på kort sikt redusere produksjonen, men vil riktig utført gi større andel gode virkeskvaliteter ved slutthogst. Dette er særlig viktig for furuskog. Tynning er et viktig tiltak for å øke andelen sagtømmer som brukes til bygningsmaterialer og som dermed vil lagre karbon i lang tid. En tilleggseffekt av tynning er at dette også legger til rette for større valgfrihet med hensyn til foryngelsesform ved slutthogst. Hogst for naturlig foryngelse forutsetter at bestandet har god stabilitet og ikke har for stor oppkvisting, med andre ord at bestandet ikke har stått for tett i produksjonsfasen. NORSKOG mener tynning ikke er det mest sentrale tiltaket for karbonbinding, og at det ikke på dette området er behov for spesielle stimulerings tiltak.

9. Nitrogengjødsling av skog

Gjødsling i skog er et tiltak for å øke opptaket av klimagasser på eksisterende skogarealer. Mangel på nitrogen begrenser skogens tilvekst, slik at tilførsel av dette vil bidra til økt produksjon og dermed økt CO₂-opptak.

NORSKOG mener dette er et viktig tiltak, men at det gjøres avgrensing mot vassdrag slik vi har i dag. Man må unngå å gjødsle i områder med spesielle miljøverdier. Vi skal også huske på at det årlige areal som gjødsles kun utgjør en promille av totalt areal.

10. Gjødsling med treaske på torvmark

Dette tiltaket er ikke tillatt i Norge i dag, mens det er det i Sverige. Dette vil kunne bidra til å øke verdien av sidestrømmer i industrien i tillegg til klimaeffekten på torvmarka. NORSKOG støtter forslaget om å ta i bruk treaske som gjødsel på torvmark.

11. Optimalt hogsttidspunkt

Valg av hogsttidspunkt kan gjøres ut fra to ulike tilnærminger; det økonomisk optimale tidspunktet eller det tidspunktet som maksimerer volumproduksjonen (og derved karbonbindingen). Ved at tilveksten synker og risikoen øker mot slutten av omløpet, vil som oftest det økonomisk optimale hogstmodenhetsdagspunktet inntreffe tidligere enn det «biologiske». Næringen har selv, gjennom sertifiseringsreglene, innført laveste tillatte aldre for avvirkning og vi ser gjerne at den gjennomsnittlige hogstalderen er noe høyere enn denne laveste alderen.

Det er lansert som et klimatiltak å stimulere skogeierne til å overholde skogen langt utover hogstmodenhetsalderen for å maksimere karbonbindingen. Forutsatt at en slik overholdt skog ikke blir rammet av insekter, råte eller vindfall, vil skogeieren økonomisk sett komme godt ut av en slik stimuleringsordning dersom det økonomiske tapet av lavere tilvekst blir kompensert. Men karbon bundet i overårig skog er et usikkert karbonlager. De store brannene i Australia og barkbilleangrepene på kontinentet illustrerer godt at stående, gammel skog ikke kan betraktes som stabile karbonlagre.

Det er et paradoks at klimaendringene man ønsker å motvirke med klimatiltak i skog, i seg selv forsterker det at gamle trær blir et mindre stabilt karbonlager. Skog vil derved være på sitt mest optimale som karbonlager når veksten er høy, sunnheten god og tømmeret benyttes til produkter med høyest mulig klimaeffekt.

Skogbruket må finne hogstmodenhetsaldre som optimaliserer forholdet mellom økonomi og karbonbinding, men risikofaktorene som ligger i sopp, insekter, brann og vind må ikke overses i denne forbindelse. NORSKOG vil derfor advare mot tiltak som sikter mot overholdelse av overårig skog.

12. Råtebekjempelse

Råte skader først og fremst gran og kan forårsake betydelig verditap. Råten fører til at biomasse brytes ned, som medfører utslipp av CO₂, samtidig som kvaliteten og styrken reduseres.

NORSKOG mener vi kan begrense råteproblemet med å hogge tidligere og bruke rotstopp, både ved tynning og sluttavvirkning.

13. Andre risikobegrensende tiltak

Dette er tiltak som søker å redusere skader på skog som følge av innsektangrep, skogbrann og vindfall.

NORSKOG mener det må stimuleres til risikoreduserende forvaltningsmodeller. Tiltak nevnt ovenfor vil være viktige for å begrense dette.

Gode beredskapsplaner vil være avgjørende for å nyttiggjøre seg det bundne karbonet før det blir ødelagt, slik at virket kan gå inn i verdikjeden og substitusjonseffekt oppnås. Dette er viktig for at grønt råstoff ikke skal gå tapt. De pågående klimaendringene øker faren for at vi får omfattende skader på skog som følge av storm, insektangrep og brann. Det vil ikke være spørsmål om det skjer, men når.

14. Utnyttelse av hogstavfall (GROT)

Dette tiltaket vil si at man tar ut grener og topper, som normalt ville bli liggende igjen i skogen. Dette kan være en ressurs i energiproduksjon, eller brukes til biodrivstoff og biobrensel.

Lønnsomheten i et slikt tiltak er nå svært dårlig. NORSKOG mener likevel at hvis vi lykkes med planen for biodrivstoff er det viktig å bruke GROT. Vi har i dag ikke nok råstoff til ønsket mengde biodrivstoff, derfor vil GROT være et viktig tillegg. Dette vil være mulig på de beste boniteter, men man må se på utarming av jorden.

Rapporten viser til at tiltakene i skogbruket ligger i den laveste kostnadskategorien. Flere av tiltakene ligger sågar i den nedre del av intervallet. Dette viser at tiltak i skogen er kostnadseffektive klimatiltak og lavt hengende frukter i klimaarbeidet. Dette taler for at klimatiltak i skogen bør iverksettes raskt.

Biodrivstoff fra norske skoger

Klimakur foreslår en kraftig økning i bruk av avansert biodrivstoff både for veitransport, sjøfart og anleggsmaskiner. Dette vil kunne skape markedsgrunnlag for å etablere slik produksjon også i Norge, noe som kan føre til økt etterspørsel av egnet råstoff som GROT og lavkvalitets virke.

NORSKOG støtter en fortsatt overgang til avansert biodrivstoff. Vi ser det som viktig at skogsavfall, sidestrømmer fra trebasert industri og massevirke inngår i definisjonen av råvarer til biodrivstoff. Norge har behov for ny treforbrukende industri og nasjonal produksjon av biodrivstoff gir ikke bare en nasjonal foredlingsgevinst, men sikrer reduserte klimautslipp i form av korte transportavstander. En del av råvarene til biodrivstoff produksjon slik som GROT har stort volum og relativt lav verdi slik at korte transportavstander er en forutsetning for å aktivere dette råstoffet til klimavennlige formål. Det er avgjørende for norsk økonomi at økte klimakrav kan gi grunnlag for økt verdiskaping i norsk industri og norske verdikjeder.

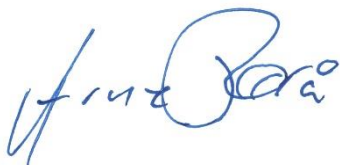
I Klimakur 2030 er innblandingskravet i 2030 økt til 40 prosent for veitransporten. Dersom det er tilstrekkelig tilgang på avansert biodrivstoff i markedet, bør dette kunne økes ytterligere.

Anleggsdiesel brukes av maskiner som omfatter blant annet jord-, skogbruk- og anleggssektoren. Det har blitt utredet en innblanding av 10 prosent bærekraftig avansert flytende biodrivstoff i anleggsdieselen noe som gir et forbruk i 2030 på 58 mill. liter, forutsatt at 70 prosent av nye maskiner og kjøretøy er elektriske i 2030. Skogbruket bruker sine maskiner over store geografiske områder, oftest langt fra mulige ladepunkt. NORSKOG anser det derfor som mest sannsynlig at hybridløsninger basert på biodrivstoff og elektrisk energi gjenvunnet fra maskinenes bevegelse er mest aktuelle for skogsmaskinene. For å stimulere til denne utviklingen bør et eventuelt innblandingskrav kombineres med økonomiske stimuli for å ta i bruk hybridteknologi.

Klimakur 2030 forslår også å bruke mer trekull i silisiumindustrien. For å produsere dette trekullet vil det trenge ytterligere mengder med lavkvalitets trevirke som råstoff. NORSKOG mener dette er fornuftige tiltak i en grønn omstilling av norsk industri hvor råstoffet baseres på fornybare kilder.

NORSKOG oppfatter Klimakur 2030 som en god analyse av situasjonen og skogbrukets betydning i klimasammenheng. Fra vår side vil vi være klare til å samarbeide om å utvikle næringen slik at verdiproduksjonen og karbonbindingen kan økes både på kort og lang sikt, og derved bli en viktig bidragsyter inn i det grønne skiftet.

Med vennlig hilsen
NORSKOG

Arne Rørå
Adm.dir